

Дәріс №7

ЖЕР РЕСУРСТАРЫН БАСҚАРУДЫ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ

Дәріскер:Токбергенова А.А.

ЖОСПАР

01

Кіріспе

02

Мемлекеттік жер кадастрын жүргізу

03

Мемлекеттік жер кадастрының
автоматтандырылған ақпараттық жүйесі

04

Жерге орналастыру

05

Жер мониторингін жүргізу

06

Қорытынды

Кіріспе

Жер ресурстарын басқаруды қамтамасыз ету – еліміздің әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі бағыттарының бірі. Бұл жүйе жер қорын тиімді пайдалану мен қорғауға, оның сапалық және сандық жағдайын сақтауға бағытталған. Қазіргі таңда жер ресурстарын басқару саласында ғылыми негізделген әдістер мен автоматтандырылған ақпараттық жүйелердің рөлі артып келеді.

Жер ресурстарын тиімді басқару — тек экономикалық емес, сонымен бірге экологиялық және әлеуметтік маңызы бар мәселе. Ол жер қатынастарының тұрақтылығын, жерді пайдаланушылардың құқықтарын және мемлекеттің жерге қатысты бақылау функцияларын қамтамасыз етеді.

МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕР КАДАСТРЫН ЖҮРГІЗУ

Мемлекеттік жер кадастры – жер қорының көлемін, сапасын, орналасуын, нысаналы мақсатын және құқықтық мәртебесін есепке алу жүйесі. Ол жер ресурстарын тиімді пайдалануға, қорғауға және мемлекеттік реттеуге мүмкіндік береді.

Негізгі функциялар

01

- Жердің көлемі мен сапалық сипаттамаларын анықтау

02

- Меншік және пайдалану құқықтарын тіркеу

03

- Кадастрлық құнды есептеу

04

- Жер балансының есебін жүргізу

Жер кадастрының құрылымы

1

Құқықтық бөлім

- Жер учаскелерінің құқықтық мәртебесін анықтау
- Жерге меншік және пайдалану құқықтарын тіркеу
- Сервитуттар мен шектеулерді есепке

2

Әкімшілік бөлім

- Жер қорын санаттар бойынша бөлу
- Жер пайдаланушылар тізілімін жүргізу
- Кадастрлық аймақтарға бөлу және кодтау

3

Техникалық бөлім

- Геодезиялық және картографиялық өлшеулер
- Топографиялық жоспарлар дайындау
- Координаттар жүйесін нақтылау

4

Бағалау бөлімі

- Жер учаскелерінің нарықтық және нормативтік бағасын анықтау
- Бағалау әдістемелерін қолдану
- Кадастрлық құн туралы деректер базасы

5

Ақпараттық бөлім

- Автоматтандырылған кадастрлық жүйелерді енгізу
- Геоақпараттық деректер қоры
- Цифрлық картография және онлайн қолжетімділік

6

Бақылау және талдау бөлімі

- Кадастр деректерінің дұрыстығын тексеру
- Өзгерістерді талдау және есеп беру
- Мемлекеттік органдармен өзара байланыс

ЖЕР КАДАСТРЫ ДЕРЕКТЕРІ

№	Дерек түрі	Мазмұны	Дерек көзі	Жаңарту жиілігі
1	Геодезиялық деректер	Координаттар, биіктіктер, шекаралық нүктелер	Геодезиялық өлшеулер, GPS деректері	3–5 жыл сайын
2	Топографиялық деректер	Жер бедері, ғимараттар, жолдар, табиғи нысандар	Аэрофототүсірілім, спутниктік суреттер	2–3 жыл сайын
3	Құқықтық деректер	Меншік иелері, жер пайдалану түрлері, шектеулер	Әділет министрлігі, жер қатынастары бөлімі	Өзгерістер бойын
4	Бағалау деректері	Нарықтық және кадастрлық құн, бағалау актілері	Бағалау агенттіктері, кадастрлық қызмет	Жыл сайын
5	Әкімшілік деректер	Жер санаттары, аудан, ауылдық округ шекаралары	Әкімдік, жер ресурстары комитеті	Өзгерістер кезін

Жер кадастрында қолданылатын деректердің үлесі (пайызбен):

35%

Топографиялық
деректер

25%

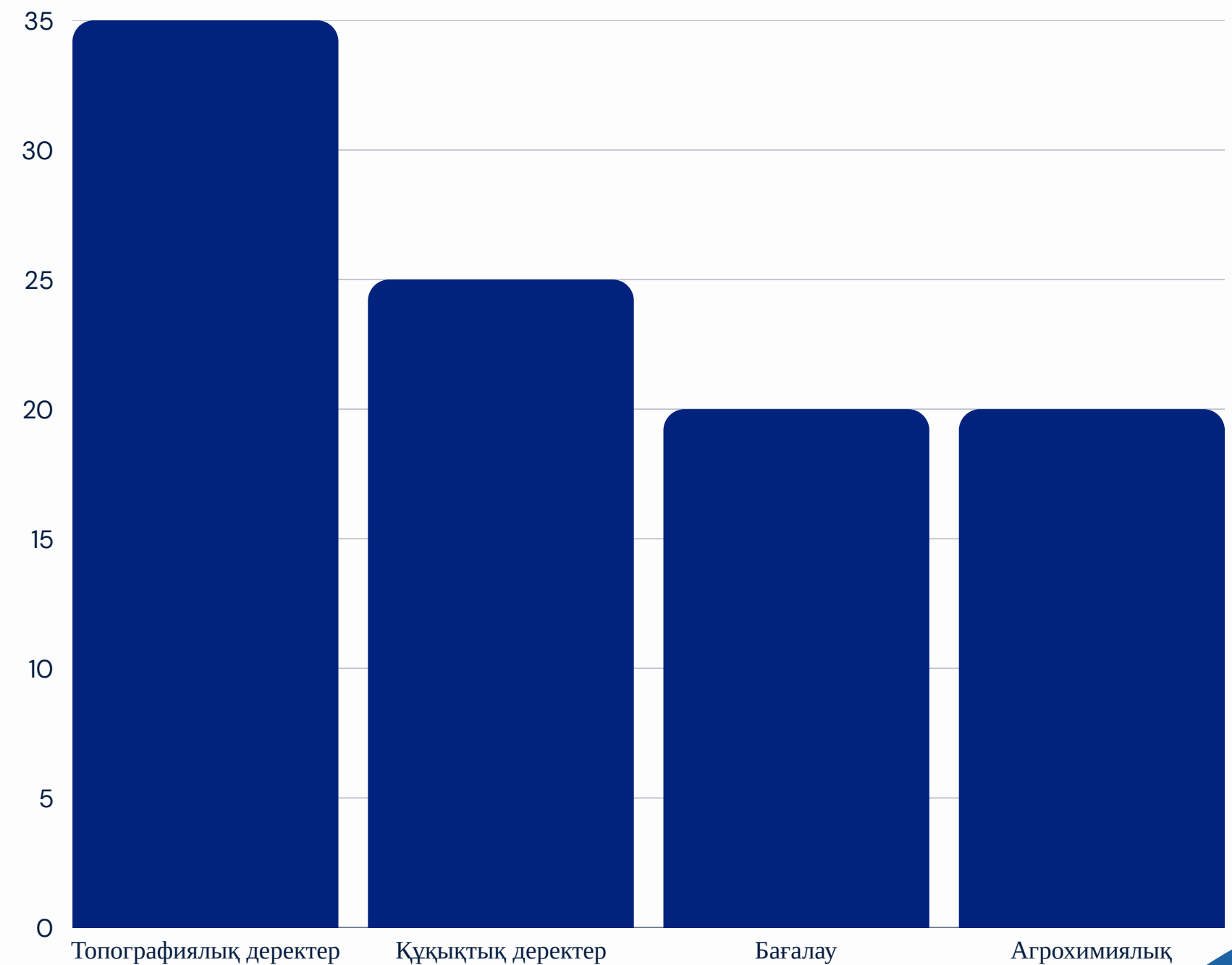
Құқықтық
деректер

20%

Бағалау

20%

Агрохимиялық

МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕР КАДАСТРЫНЫҢ АВТОМАТТАНДЫРЫЛҒАН АҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕСІ

Деректерді орталықтандыру

барлық мәліметті бірыңғай базаға жинау.

Жаңарту жылдамдығын арттыру

ақпаратты жедел түрде жаңарту

Қателіктерді азайту

мәліметтердің дәлдігін қамтамасыз ету.

Қолжетімділікті қамтамасыз ету

онлайн қызметтер арқылы ашықтық орнату

Интеграция орнату

мемлекеттік органдар арасындағы байланыс пен дерек алмасуды жеңілдету.

Талдау мен болжау

жер пайдалану үрдістерін талдау және болжау мүмкіндігін кеңейту.

ЖКААЖ арқылы орындалатын ҚЫЗМЕТ ТҮРЛЕРІ

ЖКААЖ арқылы орындалатын қызмет түрлері

1

Негізгі қызметтер

- Кадастрлық анықтама беру – жер учаскесі туралы ресми мәлімет ұсыну.
- Картографиялау – кадастрлық және топографиялық карталарды жасау.

2

Ақпаратты жаңарту және сақтау

- Жер есебін жаңарту – жердің көлемі мен сапасы жөніндегі деректерді толықтыру.
- Мәліметтер базасын жүргізу – барлық кадастрлық ақпаратты цифрлық түрде сақтау.

3

Талдау және басқару

- Аналитикалық есеп – жер ресурстарын пайдалану мен жағдайын талдау.
- Бақылау және болжау – өзгерістерді бақылап, даму үрдісін болжау.

МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕР КАДАСТРЫНЫҢ АВТОМАТТАНДЫРЫЛҒАН АҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕСІ (ЖКААЖ)

Ақпаратты жинау және енгізу

- Далалық өлшеулер мен спутниктік деректерді енгізу
- Қағаз құжаттарды цифрландыру

Мәліметтер базасы және сақтау

- Бірыңғай кадастрлық деректер банкін құру
- Бұлттық сақтау және автоматты жаңарту

Геоақпараттық талдау

- Карта қабаттарын біріктіру
- Геоаналитикалық есептер мен модельдеу
- 3D форматта көрініс және статистика

Пайдаланушы интерфейсі

- Веб-портал және мобильді қолжетімділік
- Электронды өтінімдер мен онлайн қызметтер
- Қолданушы деректерін қорғау

Интеграция және өзара әрекет

- Мемлекеттік органдармен автоматты алмасу
- Электронды үкіметпен үйлестіру
- Бір терезе қағидасы арқылы қызмет көрсету

Мониторинг және қауіпсіздік

- Жүйе жұмысына бақылау жүргізу
- Киберқауіпсіздік пен шифрлау
- Деректердің өзектілігін қадағалау

Автоматтандырылған ақпараттық жүйе — жер туралы мәліметтерді жинау, сақтау, өңдеу және ұсынуға арналған кешенді цифрлық платформа. Ол жер кадастрын жүргізуді жеңілдетіп, мәліметтердің нақтылығын және қолжетімділігін қамтамасыз етеді.

Негізгі элементтері:

1. 🧑 Пайдаланушы (User)

Жүйеге веб-портал арқылы кіреді. Жеке тұлғалар, мемлекеттік қызметкерлер және ұйымдар ақпарат алу немесе қызмет көрсету мақсатында пайдаланады.

2. 🌐 Веб-портал

Жүйенің басты интерфейсі. Мұнда пайдаланушылар жер учаскелері туралы деректерді іздейді, өтінім қалдырады және кадастрлық анықтама алады.

3. 📁 Деректер базасы

Барлық кадастрлық ақпараттар осы жерде сақталады:

- Жер учаскелерінің шекаралары;
- Меншік иелері туралы мәліметтер;
- Бағалау және мақсатты пайдалану түрлері.

1

2

3

Мемлекеттік жер кадастрының автоматтандырылған ақпараттық жүйесі

Веб-портал

Деректер
базасы

Геоақпараттық
сервер

Мемлекеттік
органдар

Жерге орналастыру

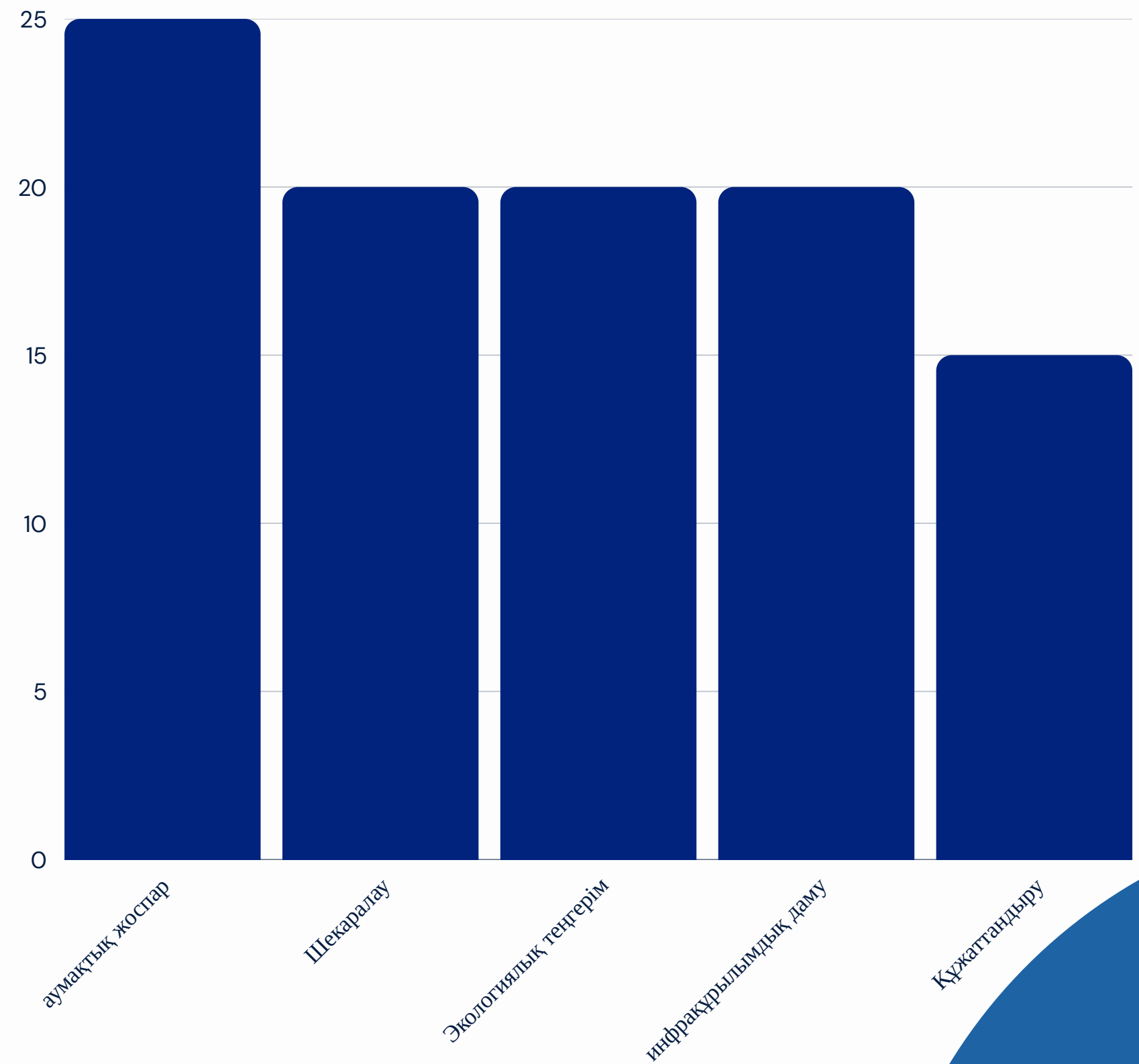

Жерге орналастырудың негізгі бағыттары мен нәтижелері

Жерге орналастыру бағыттарының үлесі

- Негізгі бағыттардың үлестік арақатынасы көрсетілген.
- Әр бағыт жерді тиімді пайдалануға ықпал етеді.
- Үйлесімді жерге орналастыру – тұрақты дамудың негізі.

Жер мониторингі

Бақылау желісін құру –
тұрақты бақылау
пункттерін ұйымдастыру.

Қашықтықтан зондтау
деректерін пайдалану –
спутниктік және
аэрофототүсірілім қолдану.

Жыл сайынғы есептілік
дайындау – өзгерістер
туралы мемлекеттік
базаға енгізу.

Жердің жай-күйін бақылау –
эрозия, тұздану, ластану сияқты
процестерді анықтау.

Мәліметтер жинау және
талдау – өзгерістердің
динамикасын тіркеу.

Басқару шешімдерін қолдау
– жер ресурстарын қорғауға
бағытталған шаралар
қабылдау.

Жер мониторингі түрлері

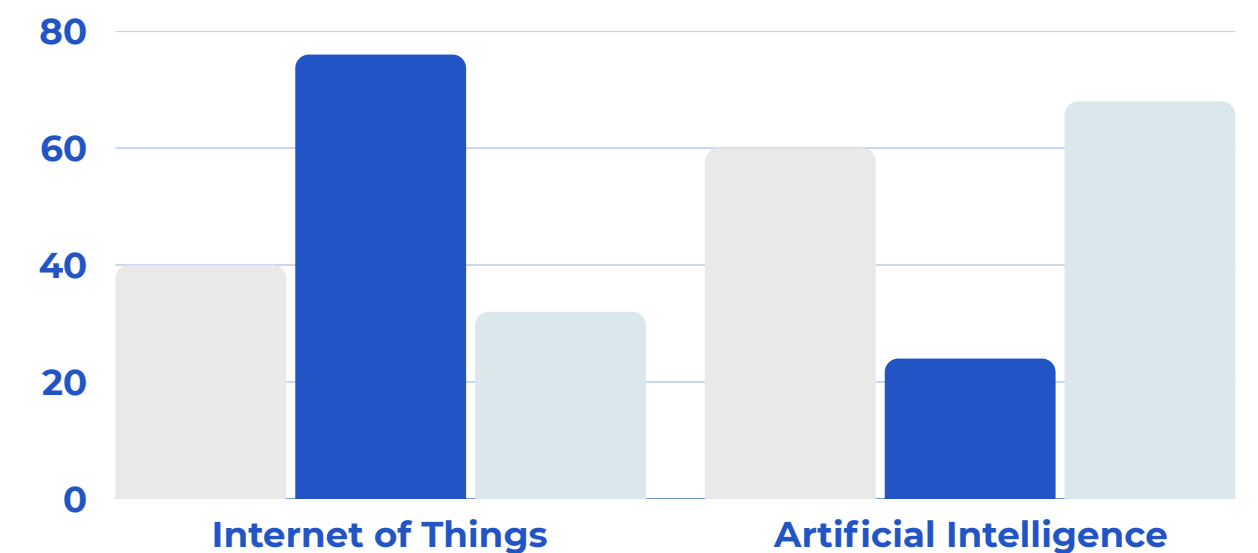
Қорытынды

Жер ресурстарын басқару – табиғи байлықтарды ұтымды пайдалану мен тұрақты дамудың негізі. Мемлекеттік жер кадастры, автоматтандырылған ақпараттық жүйе, жерге орналастыру және жер мониторингі өзара байланысқан кешенді жүйе болып табылады.

Бұл бағыттар жер туралы мәліметтерді нақтылап, жерді тиімді пайдалануға және экологиялық тепе-теңдікті сақтауға мүмкіндік береді.

➔ Қорытындысында, жер ресурстарын тиімді басқару – елдің тұрақты дамуы мен экологиялық қауіпсіздігінің кепілі.

Пайдаланылған ӘДЕБИЕТТЕР

- ҚР «Жер кодексі», 2003 жылғы 20 маусым (өзгерістер мен толықтыруларымен).
- «Мемлекеттік жер кадастры туралы» ҚР Үкіметінің қаулысы, 2004 ж.
- ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігі. Жер ресурстарын басқару комитетінің әдістемелік нұсқаулары, Астана, 2021 ж.
- Сейітқасымов Г. С. Жерге орналастыру және кадастр негіздері. – Алматы: Экономика, 2019.
- Ахметов Қ., Төлеуов С. Жер ресурстарын басқару және мониторинг. – Нұр-Сұлтан, 2020.
- ҚР Ұлттық экономика министрлігі. Жер қатынастары жөніндегі есептер жинағы, 2022 ж.
- AgroData.kz – Қазақстанның геоақпараттық жер кадастры порталы.
- Қазақстан Республикасы Стратегиялық жоспарлау және реформалар агенттігі. Ұлттық статистика бюросы деректері, 2023 ж.

Назарыңызға
рахмет!

